

Магістр 2 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. Розглянуто класифікації, запропоновані вітчизняними та світовими науковцями, визначено науково-методичні підходи до розподілу видів можливих конкурентних переваг банків. Розглянуто цінові та нецінові методи конкурентної боротьби на сучасному етапі розвитку банківської системи.

Аннотация. Рассмотрены классификации, предложенные отечественными и мировыми учеными, определены научно-методические подходы к распределению видов возможных конкурентных преимуществ банков. Рассмотрены ценовые и неценовые методы конкурентной борьбы на современном этапе развития банковской системы.

Annotation. The classifications proposed by national and foreign scientists are considered, scientific and methodological approaches to the distribution of types of banks' possible competitive advantages are identified. The price and non-price methods of competition at present stage of banking system development are considered.

Ключові слова: конкурентні переваги, банківська конкуренція, ринок послуг, цінові фактори, нецінові фактори.

Ринок фінансових послуг України характеризується наявністю великої кількості учасників економічних відносин. Безумовно, значну частку цього ринку займають банки. Так, на сьогодні в країні функціонує 194 банки. Проте особливістю вітчизняної банківської системи є те, що найбільші 10 банків контролюють близько 75 % усього ринку послуг. В умовах високої конкуренції іншим банкам важко отримати великий ступінь контролю над більш-менш суттєвою часткою ринку. Кожен із великих банків відчутно реагує на стратегію конкурентів, особливо в умовах фінансової кризи. Крім того, ліберальні вимоги НБУ до створення та функціонування банків, спрощення умов отримання прибутку призвели до створення великої кількості нових банків, а також ще значнішого посилення конкуренції між ними. У таких умовах актуальним стає питання дослідження особливостей конкуренції та конкурентних переваг у банківській системі.

Дослідженням конкурентних переваг у системі забезпечення конкурентоспроможності тих чи інших суб'єктів конкурентної боротьби займалися ряд вітчизняних та закордонних вчених, а саме: Д. Рікардо [1, с. 234], М. Портер [2, с. 675], Р. Фатхутдінов [3, с. 124], Г. Азоев [4, с. 256], І. Отенко, Є. Полтавська [5, с. 118] та ін.

Метою дослідження є визначення особливостей конкурентних переваг банків, об'єктом дослідження – конкурентні переваги банку, а предметом дослідження – особливості конкурентних переваг банку на сучасному етапі розвитку банківської системи.

Широко визнаним є той факт, що банки та банківська система посідають особливе місце в економіці, значною мірою через їх вразливість до нестабільності порівняно з іншими сферами та суб'єктами господарювання. Розвиток фінансово-кредитних установ призвів до посилення банківської конкуренції на сучасному етапі.

Конкуренція у банківській сфері може проявлятися у видах і формах, аналогічних конкуренції між іншими суб'єктами господарювання.

Останні події світової фінансової кризи наклали суттєвий негативний відбиток на звичний процес діяльності банківських установ України. У таких умовах методи конкурентної боротьби та види конкурентних переваг значно варіюються з огляду на жорстку конкуренцію на ринку банківських послуг.

Параметри та характеристики продукту або послуги, які створюють для банку певні переваги над конкурентами, є конкурентними перевагами [5, с. 134]. Класифікувати їх можна за різними параметрами. Найчастіше дослідники виділяють цінові та нецінові конкурентні переваги комерційних банків. Так, до чинників цінових конкурентних переваг відносять:

- ціну банківського продукту;
- умови його оплати;
- витрати, пов'язані з експлуатацією та використанням продукту.

У сучасних умовах кризового становища банки активно використовують дані методи конкурентних переваг. Так, із метою залучення грошових ресурсів клієнтів як основного джерела поповнення ліквідності середня відсоткова ставка за депозитами у національній валюті зросла до 20,3 % (з 16,4 %) [6]. Подальше збільшення ставки стає вже економічно необґрунтованим, а отже, використання цінових конкурентних переваг виявилось обмеженим.

У таких умовах банки почали активно застосовувати нецінові методи конкурентної боротьби. Серед основних факторів нецінових конкурентних переваг слід відзначити такі:

- якість банківських послуг;
- організаційно-комерційні умови;
- пропозицію вигідних умов депозитних або кредитних угод із банком;
- імідж банку.

Наприклад, під час кризи банки пропонували короткострокові депозити терміном до одного місяця з

Необхідно сказати про взаємозв'язок між цінovими та неціновими факторами конкурентних переваг, оскільки банківський продукт має дві основні характеристики – вартість та споживчу вартість. Ціна є грошовим еквівалентом вартості продукту на ринку, а якість послуги банку обумовлює споживчу вартість.

Деякі дослідники розподіляють конкурентні переваги залежно від стадій життєвого циклу, методів конкурентної боротьби, інші пов'язують їх із факторами виробництва. На думку автора, серед усього різноманіття найбільш релевантними є ціна та якість, які в комплексі формують сукупність інших взаємообумовлених чинників.

Так, у контексті банку доцільним вбачається поділ на переваги в ресурсах та переваги в умінні (рисунок).

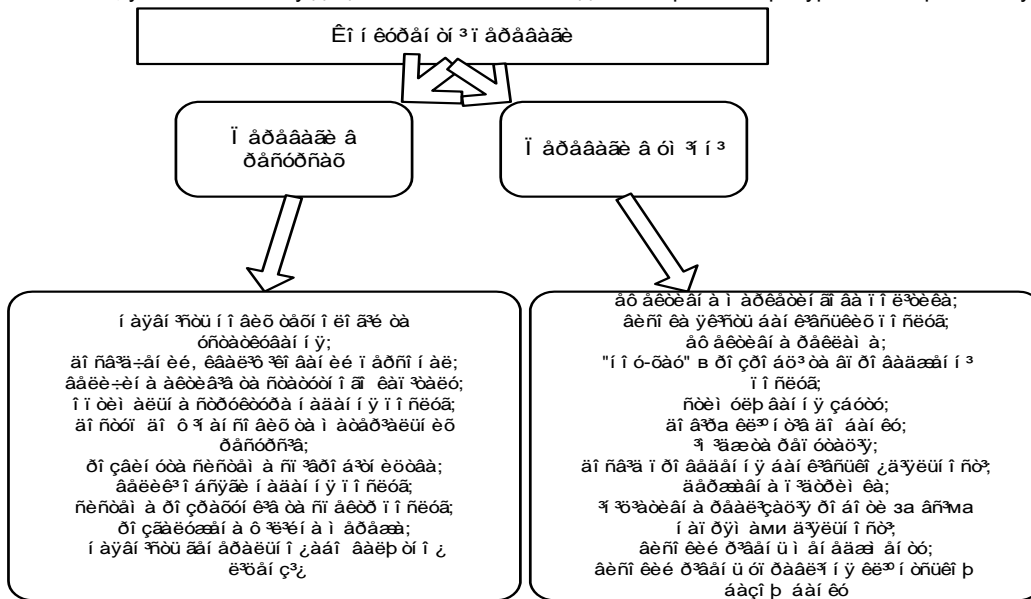

Рис. Види конкурентних переваг банків

Слід зауважити, що для досягнення успіху у своєму секторі діяльності суб'єкту господарювання не обов'язково володіти всіма конкурентними перевагами. Наявність конкурентних переваг у суб'єкта господарювання визначає його конкурентоспроможність, що є однією з найважливіших характеристик, у якій відображається сутність конкуренції.

Оскільки конкурентні позиції суб'єктів господарювання на ринку визначають їх конкурентні переваги, то в результаті розгляду класифікацій, запропонованих вітчизняними та світовими науковцями, автором було систематизовано науково-методичні підходи до розподілу видів можливих конкурентних переваг. Визначальними факторами конкурентних переваг є ціна та якість банківських продуктів. В умовах широкого вибору та конкуренції тільки вартість послуг не є достатнім стимулом для клієнтів – необхідно застосовувати всі можливі конкурентні переваги банку для отримання провідних позицій на ринку. Ця тема потребує подальшого розвитку в дослідженні методів кількісної оцінки конкурентних переваг банків.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Рікардо Д. Початок політичної економії та оподаткування / Д. Рікардо. – М. : ИНФРА-М, 1993. – 473 с. 2. Портер М. Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / М. Портер. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 715 с. 3. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление организации / Р. А. Фатхутдинов. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 312 с. 4. Азоев Г. Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика / Г. Л. Азоев. – М. : ИНФРА-М, 1996. – 387 с. 5. Отенко І. П. Управління конкурентними перевагами підприємства / І. П. Отенко, С. О. Полтавська. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 212 с. 6. Корнилюк Р. Рейтинг надійності банківських вкладів [Електронний ресурс] / Р. Корнилюк, Є. Шпитко // Економічна правда. – 2009. – 06.11.2009 р. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/publications/4af3e780ef277/>.